

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Львівський національний університет імені Івана Франка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка
Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Комунальна установа «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»
Глухівської міської ради Сумської області

Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика

МАТЕРІАЛИ

*III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності:
теорія і практика»*

20 лютого 2025 року

Глухів – 2025

УДК: 378:[005.745:004]-057.4-057.875 (082)

Р64

Друкується за рішенням вченої ради Глухівського НПУ ім. О. Довженка
(протокол № 9 від 26.02.2025 р.).

Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності : теорія і практика : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 20 лютого 2025 року) / за науковою редакцією д-ра пед. наук, професора Бірюк Людмили Яківни. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2025. с.

Відповідальний за випуск: д.п.н., проф. Пінчук Ірина Олександрівна

До збірника матеріалів увійшли тези доповідей науковців, педагогічних працівників, молодих учених та здобувачів освіти за результатами науково-дослідної роботи за напрямками: формування гнучких умінь (soft skills) як психолого-педагогічна проблема, розвиток гнучких умінь у здобувачів вищої освіти, теоретико-методичні основи формування soft skills у здобувачів загальної середньої освіти, формування наскрізних умінь у здобувачів дошкільної освіти.

Матеріали будуть корисними для науковців, педагогічних працівників, молодих дослідників, аспірантів, магістрантів, студентів, а також широкого кола читачів, які цікавляться актуальною науковою проблематикою.

Відповідальність за науковий рівень тез доповідей, обґрунтованість висновків, достовірність результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності несуть автори публікацій.

© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2025

© Автори публікацій, 2025

ЗМІСТ

Антипенко І. А.	Роль мережевих технологій у формуванні soft skills у молодших школярів	6
Бадуненко В. С.	Ігрова діяльність у формуванні наскрізних умінь молодших школярів на уроках української мови	7
Барко М. Ю., Пішун С. Г.	Роль уроків музичного мистецтва у формуванні гнучких умінь молодших школярів	10
Безкоровайний І. В.	Впровадження штучного інтелекту в освіті: розвиток адаптивності та навичок командної роботи у молодших школярів	12
Бершадська К. Ю., Пінчук І. О.	Індивідуалізація навчання англійської мови у початкових класах як засіб розвитку гнучких умінь молодших школярів	15
Біла О. О., Каші А. М.	Теоретичні засади комплексного супроводу родин із учнями з особливими освітніми потребами	17
Білоусова Н. В., Бугаєць Н. А.	Формування soft skills на уроках математики	20
Бірюк Л. Я.	Тайм-менеджмент майбутнього вчителя початкової освіти	22
Бобро А. А.	Розвиток soft skills майбутніх учителів початкових класів у процесі професійної підготовки в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя	24
Бочерова К. М., Ісаєв Д. Д.	Розвиток гнучких умінь у старшокласників у процесі економічної освіти	26
Валькова Г. В.	Технології формування наскрізних умінь у здобувачів освіти	28
Вишник О. О.	Формування soft skills у здобувачів початкової освіти як складова сучасного освітнього процесу	31
Гаврищук М. М.	Сформованість soft skills у майбутніх офіцерів національної гвардії України: методи оцінювання	33
Гебел О. О.	Теоретичні засади формування soft skills у здобувачів освіти	35
Бірюк Л. Я. Гордієнко С. С.	Англомовна компетентність майбутніх учителів технологій як важлива гнучка навичка для професійного зростання	37
Гуржій В. В.	Розвиток soft skills у процесі навчання іноземній мові	39
Дедерко Д. Ю.	Теоретичні основи формування soft skills в умовах сільського закладу загальної середньої освіти	41
Демченко С. О., Пішун С. Г.	Мультимедійні проекти як засіб формування активної громадянської позиції молодших школярів	43
Дубовик О. М.	Формування soft skill у суб'єктів освітнього процесу	45
Дутка О. В.	Формування soft skills у здобувачів освіти в процесі вивчення поняття алгоритм у 3-му класі	47
Жила К. С.	Адиктивна поведінка підлітків: причини та фактори ризику	49
Заїка О. В.	Розвиток soft skills під час навчання вищої математики	51
Ігнатенко О. В.	Цифрові технології формування наскрізних умінь	53
Іноземцев С. А., Бірюк Л. Я.	Розвиток soft skills у процесі формування екологічної компетентності молодших школярів у закладах позашкільної освіти	54
Каменчук А. Р.	Формування м'яких навичок у здобувачів освіти через застосування тренінгових технологій	56
Кмець Д. І.	Теоретичні засади формування еколого-правової грамотності учнів початкової школи	58
Коваленко А. О., Бірюк Л. Я.	Вокальна діяльність як платформа для формування soft skills у молодших школярів	60
Колосова Г. С.	Особливості соціально – педагогічної роботи з обдарованими дітьми	62
Космінська К. С., Дубовик О. М.	Використання інтерактивних технологій для формування комунікативних навичок у здобувачів освіти	64
Костель В. М.	Методологічні підходи формування гнучких умінь бакалаврів з торгівлі	66

Костікова О. В.	Soft skills як засіб формування підприємливості здобувачів початкової освіти на уроках технологічної освітньої галузі	68
Кошевий В. В.	Методичні основи формування soft skills у здобувачів освіти з теми: «стресостійкість і адаптивність як важливі навички сучасного фахівця»	69
Красовська О. О.	Креативні педагогічні технології розвитку емоційного інтелекту учнів початкових класів	71
Курок О. О.	Формування soft skills майбутніх фахівців економічної сфери як запорука успішної професійної діяльності	74
Кухарчук І. О.	Проблема формування soft skills у здобувачів освіти на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)	75
Лісневський А. П.	Роль медіаграмотності як складової soft skills у початковій освіті	78
Луценко М. М.	Розвиток творчого мислення молодших школярів на уроках технологічної освітньої галузі за допомогою цифрових інструментів і технологій	79
Мешкова О. С.	Розвиток гнучких умінь (soft skills) здобувачів освіти початкової школи в умовах дистанційного навчання	81
Мищенко О. М., Парфьонов А. А.	Проектні технології як засіб формування soft skills на уроках технологій	83
Міщура О. В., Пашенко Д. І.	Дослідницька діяльність як засіб формування soft skills у старшокласників	85
Міщенко Д. О.	Формування навичок самостійного навчання та самоорганізації за допомогою технологій дистанційної освіти	87
Момот А. С., Пішун С. Г.	Формування soft skills молодших школярів засобами інтерактивних технологій	89
Неграш О.	Креативність та її розвиток у системі освіти	92
Непомняца Г. І.	Підготовка майбутніх учителів до формування soft skills у здобувачів початкової освіти	93
Нестеренко Н. Т.	The importance of soft skills in the digital age: challenges for education	95
Ніженець Є. В.	Соціальна активність студентів закладів вищої освіти як наукова проблема	96
Новак Ю.А.	Інноваційні технології у процесі формування наскрізних умінь у здобувачів початкової освіти	98
Остапівська І. І.	Взаємозв'язок soft skills та креативної математичної діяльності вчителів початкових класів	100
Павленко Ю. В.	Міжпредметна інтеграція для формування наскрізних умінь: досвід та виклик	102
Пальгуй І. В.	Психологічна компетентність як основа для розвитку гнучких навичок у вчителів	104
Петренко М. В.	Шляхи формування гнучких умінь у здобувачів вищої освіти під час вивчення економічних дисциплін	106
Півовар С. П., Тихонова А. П.	Роль емоційного інтелекту у формуванні стійкості до стресу в молодших школярів під час дистанційного навчання	108
Пішун С. Г.	Розвиток емоційного інтелекту на уроках музичного мистецтва в початковій школі	111
Поляков М. А., Самойленко Б. С.	Гнучкі вміння як необхідні навички старшокласників в XXI столітті	114
Пономаренко К. І.	Історико-педагогічний аналіз розвитку поняття інноваційної сприйнятливості педагогів закладу загальної середньої освіти	116
Проскура С. А.	Інтеграція soft skills у технологічну та мистецьку освітні галузі в початковій школі	117
Пшенична М. В.	Інтеграція професійного англomовного вокабуляру в освітній процес майбутніх фінансистів	120
Рева С. В., Гаруст Д. О.	Економічні ігри як засіб формування soft skills у старшокласників	122

Список використаних джерел

1. Андрусенко Т. Формування наскрізних компетентностей учнів початкової школи. Початкова школа. 2017. № 1. С. 15–18.
2. Коваленко О. В. Розвиток наскрізних компетентностей учнів початкової школи в умовах цифрової трансформації освіти. Інноваційні технології в освіті. 2021. № 4. С. 78–85.
3. Мартиненко І. І. STEM-освіта в початковій школі: досвід та перспективи. Освітній вісник. 2022. № 5. С. 90–97.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК SOFT SKILLS ТА КРЕАТИВНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Остапівська Ірина Ігорівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Волинського національного університету ім. Лесі Українки

***Ключові слова:** soft skills, «м'які здібності», soft skills учителів початкових класів, креативність, креативність учителів початкових класів, креативне навчання математики, навчання математики молодших школярів.*

Постановка проблеми. Активний цивілізаційний розвиток сучасного суспільства вимагає від учителів початкових класів постійно актуалізувати педагогічний інструментарій навчання математики таким чином, щоб молодші школярі не тільки опанували зміст математичної освітньої галузі, а й змогли ефективно соціалізуватися та зреалізувати себе в усіх сферах людської життєдіяльності. Таким чином, виникає необхідність у формуванні та розвитку в них як предметних математичних компетенцій, так і наскрізних, особливе місце серед яких належить soft skills.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто зазначити, що вивченням soft skills як феномену займалися такі науковці, як: Н. Безлюдна, О. Бондарчук, Є. Гайдученко, В. Давидова, Н. Дудник, Н. Жадько, К. Коваль, П. Мосс, Л. Наконечна, С. Наход, Оліяр М., Ю. Портланд, С. Тілли, та ін.; а дослідженням «м'яких навичок» у контексті початкової освіти – І. Барановська, О. Демченко, О. Жовнич, Н. Казьмірчук, І. Стахова та ін. Вивченням креативності займалися: О. Антонова, Дж. Гілфорд, С. Дімітрова-Бурлаєнко, Дж. Келлі, Е. Торренс, О. Харун, та ін.; креативність як складову початкової освіти вивчали: О. Когут, В. Набока, В. Павленко, Р. Павлюк, В. Підгурська Т. Сотнік, О. Хома та ін.

Мета публікації передбачає актуалізацію змісту поняття «креативна математична діяльність вчителя початкових класів» та його взаємозв'язок із soft skills.

Виклад основного матеріалу. Під креативністю (від лат. creatura – витвір, творіння) доцільно розуміти творчу, новаторську діяльність особистості, її здатність до продукування нетривіальних ідей, відходити від звичних, загальноприйнятих схем мислення, а також – швидко приймати неординарні рішення та знаходити розв'язання завдань; доцільно відмітити, що креативність – це окремий тип інтелектуальних здібностей особистості [5].

Продовжуючи дослідження ролі креативності у математичній діяльності учителів початкових класів, її зміст розуміємо як здатність учителя початкових класів швидко вирішувати освітні проблеми, що можуть виникати в процесі навчання здобувачів початкової освіти математики у цілковито нетрадиційний спосіб, із використанням власних нестандартних методик та/або творчим використанням уже існуючих «традиційних» форм, методів, засобів навчання математичної освітньої галузі [5]. Таким чином, можна простежити міцний та дієвий зв'язок між креативністю та soft skills учителів початкових класів, котрі у сучасній науковій літературі трактуються як (від англ. soft – м'який, поступливий, делікатний, здатний до компромісу та skills – навички, здатності, уміння), за

словами О. Бондарчук, це «гнучкі» навички, що передбачають здатність особистості до прийняття та реалізації нестандартного рішення у нестандартних умовах [1; 2].

Як і креативність, *soft skills* є неспеціалізованими, надпрофесійними навичками особистості, котрі забезпечують продуктивну участь у творчо-виробничому процесі, високу якість результатів, а також є наскрізними, тобто вони не пов'язані з якоюсь конкретною предметною галуззю [4]. Варто зазначити, що креативність можна також вважати і одним із виявів *soft skills*; враховуючи це положення, «м'які навички» доцільно об'єднати у класи, необхідні для успішної соціалізації в сучасному суспільстві та передбачають вияви креативності у процесі навчання математики молодших школярів, а саме:

1) *креативність* у значенні вміння особистості генерувати нетривіальні ідеї, творчо, нестандартно підходити до вирішення будь-яких проблем [2]. Його можна зреалізувати, наприклад, при вивченні величин запропонувавши дітям вибрати засоби для вимірювання довжини та ширини класної кімнати, коридора, розмірів стільниці чи підвіконника тощо;

2) *емоційний інтелект*, котрий передбачає наявність в особистості здатності розуміти та контролювати свої власні емоції, емпатію, вміння знаходити підхід до оточуючих [2]. Цю якість можна формувати та розвивати, наприклад, у процесі ознайомлення із задачами, запропонувавши здобувачам освіти скласти задачу про кількість подарунків для однокласника-іменинника, вибираючи при цьому те, що на їхню думку найбільше йому сподобається;

3) *уміння організувати свій робочий час* (тайм-менеджмент), котрий виявляється у здатності ефективно слідкувати за своїм режимом дня, умінні планувати та раціонально використовувати час [2]. Ці *soft skills* можна формувати та розвивати, наприклад, запропонувавши здобувачам початкової освіти розробити алгоритм (порядок дня) на робочі дні та вихідні, порівняти види діяльності та час, який відводиться на кожен із них у понеділок, середу, неділю тощо;

4) *уміння презентувати себе* (самопрезентація, самоподання), ці навички передбачають уміння особистості справляти позитивне враження та співпрацювати: чітко, зрозуміло й лаконічно висловлювати свої думки, ідеї; толерантно відстоювати свою позицію; ефективно переконувати та аргументувати доцільність своїх ідей тощо [2]. Одним із варіантів формування і розвитку цих *soft skills* можуть бути розв'язування прикладів (задач) із коментуванням, а на більш творчому рівні – презентування результатів наукових досліджень, математичних проєктів тощо;

5) *уміння працювати в команді* [2]. Формування і розвиток здатності до співпраці при креативному навчанні математики можна зреалізувати, наприклад, при проведенні командних математичних ігор, змагань, конкурсів, турнірів тощо;

6) *уміння працювати з інформацією* (культура інформаційної діяльності), котрі передбачають критичний аналіз, здатність виконувати логічні операції із даними (аналіз, синтез, абстракція та ін.), визначення практичної цінності та способів і засобів її використання тощо [2]. Прикладом креативного підходу до формування і розвитку цієї групи «м'яких навичок» є проведення математичних веб-квестів та рольових ділових ігор на кшталт «Рекламного агентства». За вище викладеними прикладами вважаємо *soft skills* результатом та одним із компонентів освітньої математичної діяльності, що дозволяють максимально зреалізувати креативний підхід до навчання математики в початкових класах Нової української школи, котрий передбачає формування дієвих компетентностей на основі інтегративного та міжпредметного підходу до подання освітнього матеріалу.

При цьому вияви креативності у процесі викладання математичної освітньої галузі вчителями початкових класів залежать від таких чинників:

1) загальна професійна компетентність учителя початкових класів та його особистісні якості;

2) наявності у педагога дієвої зовнішньої та внутрішньої мотивації до вияву креативності в процесі викладання математики;

3) організаційні та процесуальні особливості освітнього процесу у початкових класах закладу освіти;

4) забезпечення освітнього процесу (матеріально-технічного й дидактико-методичного) у початкових класах навчального закладу в цілому, та викладання математичної освітньої галузі зокрема;

5) особливості як педагогічного, так і учнівського колективу, стосунків із батьками (опікунами) здобувачів початкової освіти [5]. А значить і наявність в учителя початкових класів soft skills, розвинених на достатньо високому рівні, оскільки, як стверджує С. Наход, робота у системі «Людина – Людина» передбачає міжособистісну взаємодію, а отже, є непередбачуваною, позбавленою єдиноправильних та універсальних для кожного випадку алгоритмів, технологій, правил і вимог тощо [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи проведену дослідницьку роботу, можна стверджувати, що креативність можна розуміти і як результат і, як компонент soft skills у контексті освітньої діяльності в початкових класах НУШ. Разом із тим, використання креативного стилю навчання, як і наявність soft skills («м'яких навичок») є актуальним та сучасним фактором, котрий дозволяє зробити процес навчання математики здобувачів початкової освіти не лише цікавим для дітей, а й більш ефективним.

Серед перспективних напрямків досліджень доцільно виділити методичні аспекти реалізації креативного підходу до формування soft skills молодших школярів у процесі вивчення математичної освітньої галузі.

Список використаних джерел

1. Бондарчук О. О. Розвиток soft skills майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. Вип. 61. С. 5–13. doi: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-61-5-13>

2. Демченко О., Казьмірчук Н., Стахова І. Розвиток soft skills майбутніх учителів початкових класів як засіб акмеологічного зростання. *Professional pedagogics*. 2022. Т. 1. № 24. С. 91–101. doi: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.91-101>

3. Наход С. А. Значущість «Soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. Вип. 63. С. 131–135. URL: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/63-2018/32.pdf>

4. Оліяр М., Наконечна Л. Розвиток soft skills майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. *Освітні обрії*. 2023. Т. 57. № 2. С. 73–76. doi: <https://doi.org/10.15330/obrii.57.2.73-76>

5. Остапйовська І. Креативність педагога у навчанні математики молодших школярів. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2021. № 2. С. 74–80. doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.2.12>

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ: ДОСВІД ТА ВИКЛИК

Павленко Юлія Владиславівна,
здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету
Національного університету біоресурсів
та природокористування України
Науковий керівник – **Дубовик Олена Миколаївна,**
старший викладач НУБІП України

Ключові слова: інтеграція, міжпредметна інтеграція, міжпредметні зв'язки, інтегрований підхід, наскрізні уміння, навчальний процес, дидактичний засіб.